

УДК 377/378

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-2-42>

Оксана ФЕНЦИК,

orcid.org/0000-0002-0207-5255

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту

Мукачівського державного університету

(Мукачево, Закарпатська область, Україна) *oksmuk71@gmail.com*

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядається проблема науково-дослідницької роботи в системі професійної підготовки майбутніх педагогів у контексті сучасних викликів і перспектив розвитку. Автор підкреслює, що в умовах глобалізації знань, цифровізації та суспільних трансформацій педагог повинен виконувати роль не лише транслятора інформації, а й активного учасника наукового пошуку, здатного до продукування нових ідей, інноваційних практик та формування критичного мислення у студентів. Вітчизняний і зарубіжний досвід засвідчує: інтеграція досліджень у навчальні програми сприяє розвитку професійної компетентності, креативності та рефлексії майбутніх учителів.

Окрему увагу приділено українському контексту, де актуальність проблеми зросла в умовах воєнного стану. Попри об'єктивні труднощі – руйнування освітньої інфраструктури, вимушену міграцію студентів та викладачів, обмежені ресурси – війна водночас актуалізувала потребу у вихованні покоління педагогів, здатних працювати в умовах соціальних потрясінь, формувати в молоді стійкість, громадянську відповідальність і здатність до саморозвитку. У цьому контексті науково-дослідницька діяльність розглядається як ресурс відновлення та посилення інтелектуального потенціалу України.

У статті визначено, що перспективним напрямом розвитку є впровадження концепції «навчання через дослідження», розвиток міждисциплінарних підходів, цифрових технологій для організації дистанційних досліджень, а також наставництва як форми підтримки молодих учених. Зроблено висновок, що науково-дослідницька робота є стратегічним чинником модернізації української освіти, інтеграції у європейський освітньо-науковий простір та підготовки педагогів нового покоління, здатних до інноваційної діяльності та постійного самовдосконалення.

Ключові слова: педагогічна освіта, науково-дослідницька робота, професійна підготовка педагогів, дослідницька компетентність, інноваційна діяльність.

Oksana FENTSYK,

orcid.org/0000-0002-0207-5255

Candidate of Pedagogical Sciences/PhD, Associate Professor,

Associate Professor at the Department for Preschool, Primary Education and Educational Management

Mukachevo State University

(Mukachevo, Zakarpattia region, Ukraine) *oksmuk71@gmail.com*

RESEARCH WORK IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS: REALITIES AND PROSPECTS

The article examines the issue of research work within the system of professional training of future teachers in the context of contemporary challenges and development prospects. The author emphasizes that under conditions of knowledge globalization, digitalization, and social transformations, a teacher must act not only as a transmitter of information but also as an active participant in scientific inquiry, capable of generating new ideas, innovative practices, and fostering critical thinking among students. Both domestic and international experience demonstrates that the integration of research into educational programs contributes to the development of professional competence, creativity, and self-reflection of future teachers.

Special attention is paid to the Ukrainian context, where the relevance of this issue has increased under martial law. Despite objective difficulties – destruction of educational infrastructure, forced migration of students and teachers, and limited resources – the war has simultaneously highlighted the urgent need to educate a generation of teachers capable of working in conditions of social upheaval, cultivating resilience, civic responsibility, and self-development in young people. In this regard, research activity is viewed as a resource for restoring and strengthening the intellectual potential of Ukraine.

The article identifies promising directions for development, including the implementation of the concept of “learning through research,” the advancement of interdisciplinary approaches, the use of digital technologies for organizing remote research, as well as mentorship as a form of support for young scholars. It concludes that research work is a strategic factor in the modernization of Ukrainian education, integration into the European educational and scientific space, and the preparation of a new generation of teachers capable of innovation and continuous self-improvement.

Key words: teacher education, research work, professional training of teachers, research competence, innovative activity.

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси в освіті актуалізують питання розвитку дослідницької культури та формування наукового мислення майбутніх педагогів. В умовах глобалізації знання, цифровізації освітнього середовища та зростання ролі науки як чинника суспільного прогресу педагог має бути не лише транслятором інформації, а й активним учасником наукового пошуку. У цьому контексті науково-дослідницька робота розглядається як органічний компонент професійної підготовки, що забезпечує розвиток компетентностей, необхідних для інноваційної діяльності та самореалізації вчителя. Водночас в освітній практиці зберігається суперечність між задекларованою потребою у формуванні дослідницьких компетентностей і недостатнім рівнем їхнього реального впровадження в освітній процес. Це зумовлює необхідність системного аналізу сучасного стану організації науково-дослідницької роботи у вищій школі та визначення перспектив її розвитку.

Аналіз досліджень. Українські дослідники акцентують увагу на формуванні готовності студентів до дослідницької роботи як однієї з ключових педагогічних проблем (Філоненко, 2022; Лучанінова, 2022). Доволі часто проблема науково-дослідницької роботи майбутніх педагогів розглядається крізь призму формування дослідницької культури та професійного самовдосконалення (Генкал, 2021). Міжнародні дослідження розширюють розуміння цієї проблеми. Наприклад, у працях Clark, Porath (Clark, 2016, Porath, 2016), а також Efron та Ravid, які обґрунтовують доцільність впровадження методології дослідження-дії (action research) у професійну підготовку педагогів (Efron, 2019, Ravid, 2019). Це створює можливість інтегрувати дослідницьку діяльність в освітній процес як інструмент розвитку критичного мислення, саморефлексії та педагогічних інновацій.

Мета статті полягає в аналізі реалій науково-дослідницької роботи в професійній підготовці майбутніх педагогів та окресленні перспектив удосконалення цього напрямку з урахуванням зарубіжного та вітчизняного досвіду.

Результати. Дослідження професійної компетентності педагогів у світовому науковому дискурсі починаючи з 1990-х років спрямовуються на виявлення зв'язку між знаннями, вміннями та цінностями, які визначають ефективність педагогічної діяльності (Eraut, 1994). У подальших працях підкреслюється, що оцінювання компетентності потребує поєднання теоретичної та практичної підготовки, а також розробки програм, де науково-

дослідницька діяльність виступає одним із вагомих елементів (Van der Vleuten, Schuwirth, 2005). Це важливо особливо в добу постмодерну, де одне із ключових завдань освіти – формування вміння не лише транслявати знання, а й продукувати нові смисли, інтегруючи науково-дослідницьку діяльність у процес підготовки педагогів (Breslavets et al., 2023). Отже, можемо сказати, що сучасна система професійної підготовки майбутніх педагогів орієнтується на розвиток їхніх професійних компетентностей, дослідницького мислення та здатності до саморефлексії. Сучасні дослідження також доводять, що формування професійної компетентності не може відбуватися без інтеграції в освітній процес дослідницьких практик, оскільки саме вони сприяють розвитку критичного мислення та креативності (Wang, 2022). Так, виявлено, що в Китаї, у закладах вищої освіти значну увагу приділяють студентській дослідницькій діяльності, яка стимулює мотивацію та творчий підхід до навчання (Yang et al., 2018).

У глобальному контексті педагог має бути не лише транслятором знань, а й генератором нових ідей, учасником наукового пошуку та впровадження інноваційних процесів, що визначають розвиток суспільства (Eraut, 1994; Van der Vleuten, Schuwirth, 2005). Саме тому в Україні дедалі гостріше відчувається потреба в якісному реформуванні системи підготовки педагогів, інтеграції науки та освіти, у створенні умов для формування дослідницької культури майбутніх педагогів. Реалії педагогічної освіти демонструють низку суперечностей: з одного боку, декларується необхідність розвитку дослідницьких компетентностей, а з іншого – освітні програми часто обмежуються цілком звичними формами наукової роботи студентів. Яскравим прикладом може бути вимога написання одних тез конференції як прикладу апробації кваліфікаційної роботи, що перетворює дослідницьку роботу на банальне формальне виконання вимог, без достатнього розуміння здобувачами освіти переваг вміння здійснювати науковий пошук. Такий підхід не те, що демотивує здобувачів освіти до наукових досліджень, але й подекуди знецінює саму їхню суть, перетворюючи наукові пошуки у примус. Цю тезу підтверджують дослідження, де задекларовано наявність суперечностей між нормативними вимогами до формування дослідницької компетентності та реальним рівнем готовності студентів до наукової роботи (Галаманжук, 2024, Федорчук, 2024).

У педагогічному контексті дослідницька компетентність визначається як здатність майбутнього вчителя організовувати власну наукову

роботу, критично аналізувати освітні явища, розробляти й апробувати інноваційні методики (Генкал, 2021). Це вимагає створення у закладах вищої освіти відповідних педагогічних умов, які забезпечать розвиток не лише знань, а й дослідницької культури студентів. Наприклад, у Канаді створено спеціальні програми підготовки тренерів, побудовані на компетентнісному підході, де вагома частка відводиться науковим дослідженням і практичним проектам (Demers et al., 2006). Європейські університети активно впроваджують концепцію «навчання через дослідження», що передбачає включення студентів у наукові проекти вже з бакалаврського рівня (Van der Vleuten et al., 2010). Це дає змогу формувати дослідницькі навички поступово, забезпечуючи їх трансформацію у професійну компетентність. У Фінляндії дослідницька діяльність є невід’ємним елементом магістерських програм підготовки вчителів. Саме поєднання педагогічної практики та дослідження в магістерських програмах формує у студентів навички наукового мислення й забезпечує якісний рівень підготовки (Базелюк, 2018).

Щодо української динаміки розвитку дослідницької компетентності майбутніх педагогів, сучасні дослідження спрямовані на вивчення умов організації науково-дослідницької роботи у вищій школі. Зокрема, підкреслюється, що інтеграція науки й освіти є головним чинником формування дослідницької культури вчителя (Генкал, 2021). Таким чином, українські реалії свідчать про поступове зростання уваги до проблеми формування дослідницької компетентності. Особливої актуальності ця проблема набула в умовах воєнного стану. Значна кількість студентів і викладачів

були змушені змінити місце проживання, частина навчальних закладів зазнала руйнувань, виникли труднощі з матеріально-технічним забезпеченням досліджень. Проте одночасно війна актуалізувала потребу у формуванні педагогів нового покоління, які будуть здатні виховувати молодь у складних соціокультурних умовах, формувати в учнів цінності стійкості, громадянської відповідальності й критичного мислення. У цьому контексті науково-дослідницьку роботу можна розглядати як чинник відновлення інтелектуального потенціалу країни.

Необхідність розвитку студентського науково-дослідного потенціалу зумовлена також і євроінтеграційним курсом України. Приєднання до європейського освітнього простору дозволяє розширювати академічну мобільність, інтегрувати в освітній процес принципи «навчання через дослідження» (Van der Vleuten et al., 2010), брати участь у спільних міжнародних проектах і програмах. Уже сьогодні українські студенти та викладачі мають доступ до різноманітних грантів і стипендій, що стимулюють наукову діяльність. Це, зокрема, стипендії Президента України для молодих учених, стипендії Кабінету Міністрів, програми Українського наукового фонду, міжнародні грантові конкурси Erasmus+, Horizon Europe, Fulbright, DAAD та інші (див табл. 1).

Отже, можна зробити висновок, що участь українських студентів та науковців у міжнародних стипендіальних програмах демонструє стійку позитивну динаміку, особливо в умовах війни. Програма Erasmus+ стала одним із ключових інструментів інтеграції України до європейського освітнього простору, забезпечуючи мобільність студентів, викладачів і дослідників. Значне зрос-

Таблиця 1

**Участь українців у міжнародних стипендіальних програмах
(Erasmus+, Horizon Europe, Fulbright, DAAD)**

Програма	Дані про участь українців	Джерело
Erasmus+	З 2022 року понад 33 000 українських студентів, молоді та персоналу взяли участь у програмі (березень 2025). У липні 2025 повідомлено вже понад 39 000 учасників. Для деталізації існують country factsheets та інтерактивні набори даних Erasmus+.	Erasmus+ National Office Ukraine; European Commission
Horizon Europe	За даними Horizon Europe Office in Ukraine (2024), українські організації активно подають заявки й беруть участь у проектах. Станом на серпень 2024 українські учасники залучені у ~172 проекти з фінансуванням близько €50 млн.	Horizon Europe Office Ukraine; Science
Fulbright	У 2024–2025 н.р. студентська програма до України призупинена. Загалом з початку функціонування Fulbright в Україні – майже 1 000 українських науковців, студентів та професіоналів стали стипендіатами.	Fulbright Program (US, IIE); Fulbright Ukraine
DAAD	У 2023 р. загалом надано 18 748 індивідуальних стипендіатів, з них 11 481 іноземні, у тому числі – для українців.	DAAD

Джерело: складено автором за матеріалами статті.

тання кількості учасників після 2022 року (понад 39 тис.) свідчить про високий попит та важливість міжнародної академічної мобільності як форми підтримки української молоді. Програма Horizon Europe відкриває можливості для інтеграції української науки у світовий дослідницький простір. Уже понад 170 проєктів за участі українських установ та обсяг фінансування близько €50 млн є свідченням того, що українські науковці спроможні долучатися до передових міжнародних досліджень. Це зміцнює наукову дипломатію України та створює умови для розвитку інноваційних технологій у тісній співпраці з ЄС.

Разом з тим, участь у програмах Fulbright та DAAD демонструє сталі традиції академічних обмінів з США та Німеччиною. Незважаючи на тимчасові призупинення окремих програм Fulbright через війну, загальна кількість стипендіатів перевищує 1 000 осіб. DAAD зберігає важливу роль у підтримці українських студентів та науковців, а систематичні дані по Україні дозволяють відстежувати динаміку їхньої участі.

Подібні заходи виконують також мотиваційну функцію, адже створюють відчуття включеності у міжнародний науковий дискурс, забезпечують ресурсну підтримку й формують у молоді відчуття значущості наукових пошуків.

Дослідницька робота майбутніх педагогів реалізується також через систему науково-дослідницьких шкіл, що формуються при провідних педагогічних університетах країни. Вони створюють умови для співпраці студентів, аспірантів і викладачів, забезпечують наступність наукових традицій і формування професійних дослідницьких колективів. Така модель відповідає світовим тенденціям організації наукової діяльності, де особлива увага приділяється наставництву й інтеграції студентів у наукове середовище вже на ранніх етапах навчання (Demers et al., 2006).

Важливим елементом стимулювання дослідницької активності виступають Всеукраїнські конкурси студентських наукових робіт, олімпіади з педагогічних дисциплін, а також галузеві конкурси на рівні закладів вищої освіти. Вони виконують роль своєрідних «інкубаторів» для молодих учених, формуючи середовище змагальності й водночас підтримки, де студент отримує можливість апробувати власні наукові здобутки, порівняти їх з результатами колег та отримати зворотний зв'язок від експертів. Це відповідає тенденціям зарубіжної науки, де студентська дослідницька активність є невід'ємною складовою освітнього процесу (Yang et al., 2018; Wang, 2022).

Окрему увагу слід приділити ролі педагогічної практики у формуванні дослідницьких умінь.

У сучасних освітніх програмах практична діяльність дедалі більше інтегрується з науковими дослідженнями, коли студенти мають змогу апробувати власні методики, здійснювати педагогічні експерименти, аналізувати результати й робити висновки для подальшої професійної діяльності. Це формує здатність не лише споживати наукову інформацію, але й створювати її, розвиваючи критичне мислення та креативність. В українському педагогічному дискурсі наголошується на необхідності формування дослідницької культури майбутніх учителів як запоруки їхнього професійного зростання. Генкал (Генкал, 2021) підкреслює, що саме інтеграція науки й освіти забезпечує умови для розвитку інноваційного мислення. Науково-дослідницька діяльність є ключовою складовою професійної підготовки, яка формує здатність майбутнього педагога до самостійного пошуку. Разом із тим залишається низка проблем, що потребують вирішення. Це формалізація дослідницьких завдань, коли студентські роботи часто мають описовий, а не аналітичний характер, недостатня інтеграція студентів у міжнародні проєкти, обмежені ресурси для реалізації масштабних досліджень.

Перспективним напрямом професійної підготовки майбутніх педагогів є розбудова системи навчання через дослідження, яка сприяє формуванню навичок самостійного наукового пошуку та творчого мислення. Одним із важливих кроків у цьому напрямі є створення дослідницьких лабораторій і центрів при педагогічних університетах, що забезпечуватиме студентам доступ до сучасних ресурсів і методів дослідження. Водночас особливого значення набуває розширення міжнародних академічних програм обміну та залучення студентів до участі в міжнародних проєктах, що формує досвід міжкультурної комунікації та розширює дослідницькі горизонти (Yang et al., 2018). Важливою умовою підвищення якості дослідницької діяльності є інтеграція міждисциплінарних підходів, які дозволяють майбутнім педагогам поєднувати знання з різних галузей для вирішення складних освітніх завдань (Breslavets et al., 2023). Паралельно з цим зростає значення цифрових технологій, що відкривають нові можливості для організації дистанційних досліджень, а також спільних наукових проєктів у віртуальному середовищі (Wang, 2022). Окремої уваги заслуговує розвиток наставництва як ефективної форми організації дослідницької діяльності. У цьому випадку викладач виступає не лише у ролі лектора, а й як науковий керівник та партнер у дослідженнях, що стимулює студентів до активного пошуку знань і сприяє формуванню їхньої академічної автономії.

Сукупність зазначених напрямів дає змогу розглядати дослідницьку діяльність як один із ключових чинників удосконалення професійної підготовки педагогів у сучасних умовах.

Отже, науково-дослідницька робота в підготовці майбутніх педагогів є стратегічним напрямом розвитку української освіти, без якого неможливо забезпечити конкурентоспроможність фахівця, здатного діяти в умовах сучасних викликів. Вона виконує як навчальну, так і соціальну функцію – формує здатність до інноваційної діяльності, зміцнює зв'язок між наукою та практикою, створює умови для розвитку особистості педагога як лідера освітнього процесу. В умовах війни та євроінтеграційних процесів саме розвиток дослідницької культури майбутніх педагогів може стати тим ресурсом, який забезпечить відновлення й подальший поступ національної освіти.

Висновки. Науково-дослідницька робота є невід'ємним елементом професійної підготовки

майбутніх педагогів, який забезпечує розвиток їхньої компетентності, креативності та здатності до інноваційної діяльності. Зарубіжний досвід свідчить, що інтеграція досліджень у навчальні програми є ефективним шляхом формування професійної майстерності. Представники української науки (Генкал, 2021; Завальнюк, 2018; Осипова, 2018) обґрунтовують важливість створення умов для розвитку дослідницької культури у студентів, проте на практиці досі зберігаються проблеми формалізації, недостатньої практичної спрямованості та ресурсного забезпечення. Перспективи розвитку полягають у впровадженні моделей навчання через дослідження, інтеграції міжнародного досвіду, розширенні цифрових можливостей і розвитку наставницької культури. Саме такий підхід дозволить підготувати педагогів нового покоління, здатних до постійного самовдосконалення та інноваційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базелюк Н. Науково-дослідницька робота майбутніх учителів у системі магістерських програм університетів Фінляндії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ: Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих, 2018. 20 с.
2. Галаманжук Л., Федорчук В. Стан готовності майбутніх педагогів до науково-дослідної роботи у професійній діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 2024. С. (36). С. 196–207.
3. Генкал С. Професійна готовність майбутніх учителів біології до організації проєктної діяльності учнів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2021. № 8 (112). С. 114–126.
4. Князязн М. Науково-дослідна діяльність студентів як компонент фахової підготовки майбутніх учителів інформатики. *Науковий вісник Миколаївського нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського*, 2022. № 2 (79). С. 95–101.
5. Криворучко І. Зміст поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній і зарубіжній літературі. *Наукові інновації та передові технології*, 2022. № 6(8). С. 174–183.
6. Лучанінова О. Сучасні підходи до розвитку дослідницької компетентності магістрів з професійної освіти у процесі підготовки кваліфікаційної роботи. *Імідж сучасного педагога*, 2022. № 5 (206). С. 10–15.
7. Філоненко О. Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів. *Педагогічний альманах*, 2017. Вип. 33. С. 28–33.
8. Філоненко О. В. Науково-дослідна діяльність майбутніх викладачів у процесі професійної підготовки. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2022. № 205. С. 69–73.
9. DAAD. Country statistics. URL: <https://www.daad.de/en/the-daad/statistics/> (дата звернення: 27.09.2025).
10. Breslavets H., Shpak H., Khomenko A., Bakalo L., Osypenko V., Dziuba O. Distance Vocal Training in the Postmodern Period. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2023. Vol. 15, № 2. P. 440–455.
11. Clark J. S., Porath S. Action Research: Teachers as Researchers in the Classroom. New Prairie Press. URL: <https://newprairiepress.org/ebooks/34/> (дата звернення: 27.09.2025).
12. Demers G., Woodburn A. J., Savard C. The Development of an Undergraduate Competency-Based Coach Education Program. *The Sport Psychologist*, 2006. Vol. 20, № 2. P. 162–173.
13. Efron S., Ravid R. Action Research in Education: Learning Through Practitioner Inquiry. New York : Guilford Press, 2019. 260 p.
14. Erasmus+ National Office Ukraine. Erasmus+ для України. URL: <https://erasmusplus.org.ua> (дата звернення: 27.09.2025).
15. Eraut M. Developing professional knowledge and competence. London : Psychology Press, 1994. 280 p.
16. European Commission. Erasmus+ factsheets and data visualisation. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu> (дата звернення: 27.09.2025).
17. Fulbright Program. Fulbright Ukraine. URL: <https://us.fulbrightonline.org>; <https://fulbright.org.ua> (дата звернення: 27.09.2025).
18. Horizon Europe Office in Ukraine. Horizon Europe statistics. URL: <https://horizon-europe.org.ua> (дата звернення: 27.09.2025).
19. Science Business. Ukraine's participation in Horizon Europe. URL: <https://sciencebusiness.net> (дата звернення: 27.09.2025).
20. Van der Vleuten C. P. M., Schuwirth L. W. T., Scheele F., Driessen E. W., Hodges B. The assessment of professional competence: building blocks for theory development. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 2010. Vol. 24, № 6. P. 703–719.

21. Van der Vleuten C. P., Schuwirth L. W. Assessing professional competence: from methods to programmes. *Medical Education*, 2005. Vol. 39, № 3. P. 309–317.
22. Wang Y. Vocal education in higher educational institutions in China: student motivation and creativity. *Interactive Learning Environments*, 2022. 32(8):1–11. P. 1–11.
23. Yang X., Kaiser G., König J., Blömeke S. Measuring Chinese teacher professional competence: adapting and validating a German framework in China. *Journal of Curriculum Studies*, 2018. Vol. 50, № 5. P. 638–653.

REFERENCES

1. Bazeliuk N. (2018) Naukovo-doslidnytska robota maibutnikh uchyteliv u systemi mahisterskykh prohram universytetiv Finliandii [Research work of future teachers in the system of master's programs of Finnish universities]. Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv: Nats. akad. ped. nauk Ukrainy, In-t ped. osvity i osvity doroslykh, 20 p. [in Ukrainian].
2. Halamanzhuk L., Fedorchuk V. (2024) Stan hotovnosti maibutnikh pedahohiv do naukovo-doslidnoi roboty u profesiinii diialnosti [The state of readiness of future teachers for research work in professional activity]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 36, 196–207. [in Ukrainian].
3. Henkal S. (2021) Profesiina hotovnist maibutnikh uchyteliv biolohii do orhanizatsii proiektnoi diialnosti uchniv [Professional readiness of future biology teachers to organize students' project activities]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 8(112), 114–126. [in Ukrainian].
4. Kniazyan M. (2022) Naukovo-doslidna diialnist studentiv yak komponent fakhovoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv informatyky [Research activity of students as a component of professional training of future computer science teachers]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho nats. un-tu im. V. O. Sukhomlynskoho*, 2(79), 95–101. [in Ukrainian].
5. Kryvoruchko I. (2022) Zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist» u vitchyzniani i zarubizhnii literaturi [The content of the concept "research competence" in domestic and foreign literature]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, 6(8), 174–183. [in Ukrainian].
6. Luchaninova O. (2022) Suchasni pidkhody do rozvytku doslidnytskoi kompetentnosti mahistriv z profesiinoi osvity u protsesi pidhotovky kvalifikatsiinoi roboty [Modern approaches to the development of research competence of masters in vocational education in the process of thesis preparation]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 5(206), 10–15. [in Ukrainian].
7. Filonenko O. (2017) Zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky pedahohiv [Foreign experience of teacher training]. *Pedahohichniy almanakh*, 33, 28–33. [in Ukrainian].
8. Filonenko O. (2022) Naukovo-doslidna diialnist maibutnikh vykladachiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Research activity of future lecturers in the process of professional training]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*, 205, 69–73. [in Ukrainian].
9. DAAD (2025) Country statistics. Available at: <https://www.daad.de/en/the-daad/statistics/> (Accessed: 27 September 2025).
10. Breslavets H., Shpak H., Khomenko A., Bakalo L., Osypenko V., Dziuba O. (2023) Distance Vocal Training in the Postmodern Period. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 15(2), 440–455.
11. Clark J. S., Porath S. (2016) Action Research: Teachers as Researchers in the Classroom. New Prairie Press. Available at: <https://newprairiepress.org/ebooks/34/> (Accessed: 27 September 2025).
12. Demers G., Woodburn A. J., Savard C. (2006) The Development of an Undergraduate Competency-Based Coach Education Program. *The Sport Psychologist*, 20(2), 162–173.
13. Efron S., Ravid R. (2019) Action Research in Education: Learning Through Practitioner Inquiry. New York: Guilford Press, 260 p.
14. Erasmus+ National Office Ukraine (2025) Erasmus+ dlia Ukrainy [Erasmus+ for Ukraine]. Available at: <https://erasmusplus.org.ua> (Accessed: 27 September 2025). [in Ukrainian].
15. Eraut M. (1994) Developing professional knowledge and competence. London: Psychology Press, 280 p.
16. European Commission (2025) Erasmus+ factsheets and data visualisation. Available at: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu> (Accessed: 27 September 2025).
17. Fulbright Program (2025) Fulbright Ukraine. Available at: <https://us.fulbrightonline.org>; <https://fulbright.org.ua> (Accessed: 27 September 2025).
18. Horizon Europe Office in Ukraine (2025) Horizon Europe statistics. Available at: <https://horizon-europe.org.ua> (Accessed: 27 September 2025).
19. Science Business (2025) Ukraine's participation in Horizon Europe. Available at: <https://sciencebusiness.net> (Accessed: 27 September 2025).
20. Van der Vleuten C. P. M., Schuwirth L. W. T., Scheele F., Driessen E. W., Hodges B. (2010) The assessment of professional competence: building blocks for theory development. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 24(6), 703–719.
21. Van der Vleuten C. P. M., Schuwirth L. W. T. (2005) Assessing professional competence: from methods to programmes. *Medical Education*, 39(3), 309–317.
22. Wang Y. (2022) Vocal education in higher educational institutions in China: student motivation and creativity. *Interactive Learning Environments*, 32(8), 1–11.
23. Yang X., Kaiser G., König J., Blömeke S. (2018) Measuring Chinese teacher professional competence: adapting and validating a German framework in China. *Journal of Curriculum Studies*, 50(5), 638–653.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 29.10.2025

Дата публікації: 24.11.2025